

Le 26 MARS 2015

N° 0267

In Romania, there are two types of Inventory: one of them is called Repertory and it provides a general classification of the elements of Intangible Cultural Heritage on the national territory, the other is called Inventory and it provides updated information on the elements included in the Repertory. Both the Repertory and the Inventory are in construction, but the element is enlisted in both documents as follows:

The element is included in the Romanian Repertory of Intangible Cultural Heritage, volume 1, București, 2009. Also, in the electronic bilingual (Romanian and French) edition, available at: <http://cultura.ro/uploads/files/Patrimoniul-cultural-imaterial-2009-1-fr-fara-imagini.pdf>

The element is mentioned at pages 272 and 273, footnotes 127, 133-141.

The element is also included in the Inventory of Elements of Intangible Cultural Heritage in Romania, available on the site of the National Heritage Institute/Department for the Preservation and Promotion of Traditional Culture, at the following link: <http://www.centrul-cultura-traditionala.ro/DocumenteHtml.aspx?ID=8257>.

The excerpt from the Inventory regarding the element follows below, in English and Romanian versions:

Inventarul național al elementelor vii de patrimoniu cultural imaterial
– extras –

I. Domeniu: meșteșuguri tradiționale

II. Elementul de patrimoniu cultural imaterial:

Tehnici tradiționale de realizare a scoarței în România și Republica Moldova

Termen standard: Țesutul scoarței (-lor)

Denumiri locale/regionale: țesutul „păretarelor“, „lăicerelor“, „velințelor“, „chilimurilor“, „lădarelor“, „ungherarelor“, „cergilor“, „războaielor“

Areal de manifestare:

Elementul este răspândit pe întreg teritoriul României, fiind practicat atât în cadrul gospodăriei țărănești, cât și în ateliere specializate din mănăstirile ortodoxe de maici și în asociațiile familiale de profil. Meșteșugul țesutului în tehnicile tradiționale ale scoarței este foarte bine reprezentat în județul Maramureș, nordul și centrul provinciei istorice Moldova (județele Botoșani, Neamț, Bacău), în județele Prahova și Buzău, precum și în Oltenia (județele Olt, Vâlcea, Dolj, Gorj).

Alături de țesătoarele individuale care s-au afirmat în realizarea de scoarțe, meșteșugul reprezintă o activitate curentă în mănăstirile Agapia și Văratec – județul Neamț, Hurezi – județul Vâlcea, Tismana – județul Gorj și în cadrul asociațiilor *Australis Prod SRL* din Bechet, județul Dolj și *Nemțeanca* din Târgu Neamț, județul Neamț. Apreciem ca fiind centre reprezentative pentru țesutul scoarțelor în tehnicile tradiționale: Botiza și Bârsana (jud. Maramureș), Tudora (jud. Botoșani), Târgu Neamț și Agapia (jud. Neamț), Buzău, Bechet (jud. Dolj), Horezu (jud. Vâlcea).

Descriere sumară:

Categorie de referință a creației populare românești, scoarțele se integrează în marea familie a țesăturilor din lână, utilitar-decorative, destinate protejării și înnobilării spațiului de locuit. În România și Republica Moldova țesutul scoarțelor are o tradiție ancestrală. Denumirea este de origine latină, amintind de funcția lor primară, similară scoarței de molid utilizate în trecut la izolarea caselor cu pereții din bârne. Originalitatea, unitatea și valoarea artistică a scoarțelor românești se datorează competenței tehnologice a femeilor care le-au lucrat, generație după generație și ingeniozității cu care ele au integrat în compozițiile decorative, motive și simboluri de largă circulație în spațiul european și extra-european. Țesutul scoarțelor se face în războiul orizontal sau în cel vertical prin întrepătrunderea firelor de lână. Operațiile pregătitoare țesutului – sortatul și prelucratul manual al fibrelor textile –, urmate de urzitul și năvăditul firelor sunt operațiile care pun baza viitoarei țesături. Între 1850 - 1950 s-a utilizat ca urzeală cânepa, iar mai târziu bumbacul răsucit (cu fir cardat).

Specificul cromatic al scoarțelor românești s-a format în perioada când lâna era vopsită în gospodăria țărănească cu pigmenți vegetali; după 1900, coloranții chimici i-au înlocuit pe cei naturali, determinând diversificarea gamei cromatice a motivelor decorative. În procesul țeserii la războiul orizontal sunt folosite ambele mâini pentru introducerea bătelii și picioarele pentru a călca pedalele care despart grupele de urzeală, permițând introducerea suveicii cu firele de băteală. La războiul vertical, firele de lână sunt introduse cu mâna între firele urzelii, fiind apoi „bătute” cu „pieptenele” sau „furculița”. La baza sistemelor de ornamentare tradiționale românești (sec. XVIII-XIX), stau tehnicile de alesătură a motivelor. Frecvent, motivele decorative se aleg „în degete”. Acestea se obțin în procesul de țesere,

care le asigură delimitarea cromatică și structurează compoziția. Tehnica *alesului cu speteaza* a fost răspândită în Oltenia și sudul Munteniei; Moldova a preferat *alesul în chilim* (scoarțește), iar în Banat și Dobrogea s-a preferat *alesul printre fire și peste fire* cu vergele. Munca în comun la prelucrarea firelor pentru țesut (claca) și țesutul scoarțelor sunt activități care unesc comunitățile, determinând schimbul de experiență în realizarea motivelor tradiționale și apariția de noi modele artistice. Faptul că scoarțele intră în zestrea fetelor, stimulează țesătoarele să aleagă tehnici cât mai iscusite în redarea motivelor ornamentale, pentru a fi apreciate de comunitate în timpul nunții. Printr-un lent proces de șlefuire și combinare creativă a motivelor, compozițiile scoarțelor s-au modificat treptat, până au reușit să corespundă cerințelor culturale și exigențelor de gust ale fiecărei generații. Din perspectivă temporală, **motivele geometrice** sunt cele mai vechi. Grație vechimii, ele sunt asociate apei, pământului, norilor, aștrilor. Indiferent de tehnica alesăturii – *alesul legat, karamani* (în „spărtură”, cu „găuri”, „cu tăieturi”)– acestea valorifică repertoriul figurilor geometrice: grupaje de linii simple, frânte, ondulate, asociate cu triunghiuri, pătrate, dreptunghiuri și romburi. Motivele sunt ordonate în compoziții deschise sau închise de chenare, urmărind obținerea efectului de simetrie, repetiție și ritm cromatic. Motivul dominant a impus și denumirea scoarțelor: *cu racul, cu ciocane, cu codricei, cu roate, cu casete, cu coanele berbecului, cu unda apei, cu floarea mare etc.* **Motivele vegetale-florale**, stilizate în funcție de tehnicile zonale, evocă universul familiar al satului românesc. Sub numele de *pupi, floare* sau *ruje* sunt redată artistic plantele și florile din grădină – trifoiul, busuiocul, trandafirii, bujorii, lăcrămioarele, lalelele, narcisele etc. – sau florile din fânețe și păduri. Maniera de stilizare și tehnicile de redare a motivelor simbolice – *pomul vieții și bradul* – cunosc o gamă extrem de variată zonal. Dintre **motivele zoomorfe**, redată foarte stilizat *calul și călărețul* alcătuiesc unul dintre cele mai frecvente motive pe scoarțele maramureșene, moldovenești și oltenești din secolul al XIX-lea. **Păsările** completează fericit repertoriul ornamental al scoarțelor românești fiind prezente cu valoare simbolică, integrate unor compoziții ample. Silueta umană – feminină și masculină sau numai fizionomia lor – sunt stilizate până la abstractizare, aducând în atenție canoanele artistice ale paleoliticului și neoliticului. Scoarțele și păretarele din Moldova, Muntenia, Transilvania și Oltenia oferă cele mai expresive reprezentări **antropomorfe**.

Un rol important în perpetuarea și dezvoltarea repertoriilor ornamentale ale scoarțelor l-au avut atelierele de covoare din mănăstiri (Agapia, Văratec, Hurezi, Vorona) și atelierele manufacturiere din mediul urban (Târgu Jiu, Craiova, specializat în producerea de „chilimangioaice”, Câmpulung Muscel, județul Argeș și Pietroșița, județul Dâmbovița. La începutul secolului XX, Casa Regală a României înființează atelierele regale de țesut covoare care vor promova scoarțele tradiționale ca țesături reprezentative și în alte medii decât cele rurale. Cele mai valoroase piese lucrate în aceste ateliere au fost promovate ca embleme ale identității naționale, la expozițiile universale din Europa și America.

Practicanți:

Meșteșugul țesutului scoarțelor a fost și este practicat în gospodăriile țărănești ca activitate casnică transmisă în familie, de la o generație la alta. Odinioară, fetele începeau să „intre la război” de mici, lucrând la început țesături simple alături de mame sau bunici. Orice fată trebuia să-și țeasă scoarțe, ca parte componentă a zestrei. Țesutul avea valențe inițiatice iar fetele care nu-l deprindeau aveau puține șanse să se căsătorească.

Din a doua jumătate a sec. al XIX-lea și până prin 1980, în anumite sate, femeii specializate în țesut au început să-și completeze veniturile din vânzarea scoarțelor. la târguri. Astăzi, în sate precum Botiza și Bârsana (Maramureș), Tudora (Botoșani), Pipirig (Neamț), Ostroveni (Dolj) majoritatea femeilor execută manual în gospodărie toate operațiile pe care le presupune țesutul, de la selectatul și prelucraturile fibrelor de lână, la vopsitul acestora cu pigmenți vegetali.

Persoane cu un talent deosebit, depozitare ale cunoștințelor și experienței acumulate de-a lungul mai multor generații se afirmă azi ca purtători de excepție; între acestea se disting creatoarele: Adela Petre, tezaur uman viu din Buzău, Antoneta Nadu din Bechet (Dolj), Varvara și Maria Todici (Asociația „Nemțeanca”, Târgu Neamț, Neamț), Floarea și Mihai Maxim din Tudora (Botoșani), Maria și Ioana Hodor, Maria Știopei, Iuliana Frânc din Bârsana (Maramureș), Parasca și Anghelina Sidău, Ana și

Maria Trifoi din Botiza, Maramureș.

Alături de această categorie de meșteri țesutul scoarțelor se realizează în centre meșteșugărești și asociații familiale, precum și ateliere specializate de pe lângă mănăstirile ortodoxe de maici.

Categorie de vârstă:

Învățarea unor operații simple debutează la vârste fragede (9 – 10 ani), dar țesătoarele se afirmă la vârste mature (25 până la 90 de ani).

Sexul:

Țesutul, ca și operațiile preliminare constituie apanajul genului feminin, fiind una dintre îndeletnicirile casnice care consacra femeia în familia tradițională. De asemenea, în ateliere, tot femeile dețin primul în acest meșteșug.

Categorie socioprofesională:

gospodine, țesătoare specializate, maistre, profesoare, tehnologi.

Naționalitatea:

română

Starea actuală a elementului:

Deși țesutul scoarțelor a fost un meșteșug casnic transmis în mediul familial, odată cu dezvoltarea sistemului educațional, învățarea tehnicilor nu s-a mai făcut exclusiv în familie, ci și prin școală și învățământ nonformal/vocațional. Există atât sate specializate în țesutul anumitor tipuri de scoarțe, cât și persoane foarte înzestrate, meșteri populari, care sunt implicate în transmiterea tehnicilor tradiționale. Pe lângă formele tradiționale de într-ajutorare, astăzi se afirmă asociații familiale și ONG-uri preocupate de transmiterea meșteșugului, contribuind totodată la dezvoltarea durabilă a așezărilor prin reconversie profesională. În ultimii ani, în multe localități rurale s-au înființat colecții și case-muzeu care, pe lângă tezurizarea pieselor reprezentative din zonă, desfășoară activități demonstrative și de inițiere în tainele țesutului cu elevii și tinerii.

Măsuri de salvagardare/protejare:

1. Cadrul legislativ:

Ministerul Culturii din România va urmări aplicarea legislației patrimoniale și instituționale în vigoare: Legea nr. 410/2005 privind acceptarea Convenției pentru salvagardarea patrimoniului cultural imaterial; Legea nr. 26/2008 privind protejarea patrimoniului cultural imaterial; Ordinul ministrului Culturii și Patrimoniului Național nr. 2491/2009 pentru aprobarea Regulamentului de acordare a titlului de TEZAUUR UMAN VIU; Legea nr. 1/2005 privind organizarea și funcționarea cooperăției; Legea meșteșugurilor din 2007; Ordinul nr. 545/2014 privind modificarea Procedurii de implementare a Programului național multianual pentru susținerea meșteșugurilor și artizanatului, aprobată prin Ordinul ministrului delegat pentru întreprinderi mici și mijlocii, mediul de afaceri și turism nr. 169/2013, precum și a Strategiei sectoriale în domeniul culturii și patrimoniului național 2014 - 2020.

2. Contribuția instituțiilor:

În ultimele decenii instituțiile patrimoniale – muzee etnografice și centre de cultură – au organizat activități care au ca scop promovarea meșteșugului țesutului de scoarțe și mai ales susținerea și, acolo unde este cazul, revitalizarea lui.

Între acestea, câteva se bucură în mod special de aprecierea tinerilor:

Tabăra anuală de creație *Vara pe uliță* organizată de Muzeul Național al Satului "Dimitre Gusti" din București, *Școala interactivă* organizată de secția de etnografie a Muzeului Olteniei și *Olimpiada copiilor meșteșugari* organizată de Complexul Național Muzeal Astra; în cadrul acestor manifestări de anvergură regională se organizează ateliere de țesut pentru copii cu participarea activă a unor creatoare din zonele cu prestigiu.

De asemenea, cercetătorii și muzeografilor au fost permanent preocupați de actualizarea datelor documentar-etnografice privitoare la țesut și de valorificarea patrimoniului muzeal. Rezultatele lor s-au materializat în publicarea unor studii atât în anuare și reviste de specialitate, cât și a unor sinteze și cataloage care slujesc nu numai specialiștilor, ci și celor care vor să se implice efectiv în perpetuarea meșteșugului (creatori, formatori, cadre didactice din învățământul vocațional).

În cele două universități care au programe de licență și masterat în specializarea etnologie – Universitatea din București și Universitatea de Nord din Baia Mare – curricula universitară cuprinde cursuri de artă populară, meșteșuguri și ocupații tradiționale. La Universitatea Națională de Arte-București, Facultatea de Arte Decorative (secțiile Tapiserie și Imprimeruri) studenții sunt inițiați în deprinderea tehnicilor tradiționale de țesut și în cunoașterea specificului plastic-decorativ al compozițiilor ornamentale. Ca aplicație, studenții participă la cercetări de teren orientate pe cunoașterea nemijlocită a tehnicilor și procedeelelor tradiționale, precum și la evenimentele organizate de muzeele de profil, unde au prilejul de a le întâlni pe cele mai dotate creatoare de scoarțe, de a observa îndeaproape tehnicile și stilul care le caracterizează.

3. Contribuțiile organizațiilor nonguvernamentale:

Pe lângă formele tradiționale de confecționare a scoarțelor prin contribuția familiei și a rudelor, astăzi au apărut asociații familiale și ONG-uri interesate de transmiterea meșteșugului. Acestea contribuie la dezvoltarea durabilă a așezărilor prin reconversie profesională și depistarea unor surse alternative de venit din exploatarea competențelor locale ale femeilor, în arta țesutului

Bazându-se pe o bogată experiență materializată în stăpânirea tehnicilor tradiționale și a specificului ornamental al scoarțelor, creatorii populari reuniți în asociații contribuie la păstrarea și transmiterea meșteșugului, contribuind și la dezvoltarea durabilă a așezărilor rurale. Exemple de bune practici atât din punct de vedere al valorificării patrimoniului, cât și manageriale constituie Australis Prod SRL condusă de Antoaneta Nadu din Bechet (Dolj) <http://www.artalasad.ro/> și Asociația Meșteșugarilor „Nemțeanca” din Târgu Neamț condusă de Tincuța Ciubotariu <http://www.nemteanca.com/index.php/en/>.

4. Contribuția comunităților și indivizilor:

În România ultimelor decenii, comunitățile purtătoare de patrimoniu au venit cu inițiative privind revigorarea țesutului scoarțelor și au participat la completarea fișei de nominalizare. În centrele de țesut covoare există preocupări sistematice pentru recuperarea motivelor și a tehnicilor de realizare a scoarțelor vechi pentru a fi transpuse pe noile țesături.

La nivel comunitar, meșteșugul țesutului este promovat de mai mulți reprezentanți specializați în diferite activități: crescătorii de oi, prelucrătorii firelor la instalații tehnice, boiangiii, țesătorii, cadrele didactice, managerii culturali și rețelele agro-turistice. Țesetoarele asimilează și transmit modelele

artistice tradiționale către beneficiarii din țară și străinătate prin participarea la expoziții și târguri naționale și internaționale, prin realizarea de ateliere vizitabile și executarea de comenzi către beneficiari publici și privați. Prin motivele ornamentale și decor, scoarțele mențin și reactivează memoria socială făcând legătura între generațiile de creatori. Cetățenii României alfați în afara granițelor, folosesc scoarțele pentru a-și personaliza identitar ambientul.

5. Măsurile de salvagardare/protejare includ:

- continuarea activității de inventariere a tehnicilor și tezurizarea informațiilor sub diferite forme (arhivistică, documentară);
- monitorizarea păstrării și transmiterii meșteșugului prin: cercetări aprofundate în centre vechi (active și semiactive), selectarea și declararea tezaurelor umane vii;
- acordarea de consultanță științifică pentru promovarea tehnicilor țesutului scoarțelor;
- derularea de către muzeele de profil a unor proiecte culturale menite să susțină procesul de transmitere și valorificare (expoziții tematice, târguri și activități demonstrative);
- accentuarea contribuției institutelor de cercetare la susținerea viabilității elementului prin: reconsiderarea, reevaluarea și ridicarea prestigiului centrelor meșteșugărești și a creatorilor, sprijinirea acestora în vederea participării la activitățile de promovare, implicarea în organizarea evenimentelor culturale, de la cele de anvergură locală la cele naționale și internaționale;
- realizarea unor materiale informative pe suport clasic și digital;
- crearea unei webpage dedicată țesutului scoarțelor;
- susținerea rețelei de colecții muzeale sătești printr-un dialog viu deținători/creatori/specialiști;
- realizarea unor broșuri de promovare a creatoarelor și centrelor pe care aplicația de față le are ca puncte de reper.

Colectarea datelor, implicarea comunităților și consimțământul:

La pregătirea nominalizării s-a lucrat cu specialiști și experți de la Muzeul Național al Satului „Dimitrie Gusti”, București, Muzeul Național al Țăranului Român, București, Muzeul de Etnografie Botoșani, Muzeul Olteniei, Secția de etnografie „Casa Băniei”, Craiova, Centrul Universitar Nord, Baia Mare, Universitatea București, Mitropolia Moldovei și Bucovinei, Iași, Ministerul Culturii al României. Echipele de specialiști s-au implicat în actualizarea datelor pe teren și înregistrarea de materiale audio-vizuale și fotografice de la meșteri cu scopul detalierii tehnicilor tradiționale și evidențierii particularităților compozițional-ornamentale și cromatice, zonale.

Pentru realizarea filmului documentar care însoțește Dosarul UNESCO, Institutul de Etnografie și Folclor „Constantin Brăiloiu” a furnizat documente audio din arhiva proprie, iar elaborarea propriu-zisă a DVD-ului s-a făcut de către Studioul Video Art, din subordinea Ministerului Culturii.

Institutul Național al Patrimoniului, Direcția pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale a inclus pe site-ul său postarea electronică a paginii de inventar a tehnicilor tradiționale de realizare a scoarței.

Reprezentanții comunităților și indivizii purtători ai valorii au susținut nominalizarea, permițând

înregistrarea și documentarea elementului pe teren. Ei au furnizat experților materiale și documente auxiliare, necesare pregătirii nominalizării (fotografii, înregistrări video, colecții de țesături). Autoritățile publice și creatorii au fost de acord cu nominalizarea elementului și s-au semnat acorduri oficiale cu aceștia pentru tehnicile tradiționale de realizare a scoarțelor.

Observații:

Țesutul scoarțelor a fost și rămâne unul dintre cele mai expresive meșteșuguri artistice practicate în mod tradițional. Prin valoarea practică, estetică și simbolică scoarțele au un rol important în comunicarea socială, afirmarea și promovarea identității culturale. Înscrierea meșteșugului pe Lista Reprezentativă a Patrimoniului Cultural Imaterial al Umanității UNESCO va contribui la păstrarea, transmiterea și cunoașterea în plan național și internațional, a unuia dintre cele mai vechi meșteșuguri artistice românești. Comunitățile vor fi încurajate să asigure continuitatea elementului, reconsiderând calitatea de marcă identitară prin transmiterea cunoștințelor și abilităților de la o generație la alta.

Tehnicile tradiționale de realizare a scoarței în România și Republica Moldova sunt propuse pentru înscrierea pe Lista reprezentativă a patrimoniului cultural imaterial pentru sesiunea UNESCO din noiembrie 2016, în cadrul unui dosar transfrontalier România – Republica Moldova.

Completat:

Dr. Narcisa Alexandra Știucă, Conf. univ., Departamentul Studii Culturale, Facultatea de Litere, Universitatea din București.

Dr. Doina Ișfănoni, cercetător etnolog, Muzeul Național al Satului „Dimitrie Gusti”, București

Data: 16 martie 2015

National Inventory of Active Intangible Cultural Heritage Elements
- excerpt -

I. **Domain:** traditional craftsmanship

II. **The element of intangible cultural heritage:**

Traditional wall-carpet craftsmanship in Romania and the Republic of Moldova

Standard name of the element: Wall-carpet craftsmanship

Other local / regional names of the element: “păretar” (woven wall hanging), “lăicer” (narrow ornamental wool rug covering backless benches), “velință” (wool carpet), “chilim” (kilim), “lădar”(carpet lying on chests-of-drawers), “ungherar” (carpet lying on house-corner chests), “cergă” (wool blanket meant for wrapping, or used as bedcloth), “război” (loom).

Area of manifestation:

The element is widely spread throughout the entire Romanian territory, as performed both within the peasant household, in specialized workshops from orthodox nunneries and in distinct family associations. The weaving craft according to the traditional techniques of scoarțe / carpets is very well represented in Maramureș county, the northern and central parts of the historical province of Moldavia (counties: Botoșani, Neamț, Bacău), in Prahova and Buzău, as well as in Oltenia (counties: Olt, Vâlcea, Dolj, Gorj).

Along with individual weavers renowned for carpet production, the craft represents a current activity in the monasteries of Agapia and Văratec – Neamț county, Hurezi – Vâlcea county, Tismana – Gorj county, and in associations such as Australis Prod SRL from Bechet, in Dolj county and Nemțeanca from Târgu Neamț, in Neamț county. The following locations are estimated as representative centres for the weaving of carpets through traditional techniques: Botiza and Bârsana (Maramureș county), Tudora (Botoșani county), Târgu Neamț and Agapia (Neamț county), Buzău, Bechet (Dolj county), Horezu (Vâlcea county).

Brief description:

A reference point in Romanian folk craftsmanship, carpets are utilitarian and decorative wool weavings, meant to protect and improve the quality of life in households. In Romania and the Republic of Moldova, carpet weaving dates from times immemorial.

Of Latin origin, the term reminds of the primary function of weavings – not at all different from the tree plank used in the past, which was to provide thermal isolation to log-made houses.

The originality, unity and artistic value of Romanian carpets is provided by the technological competence of many generations of working women, by their creative integration of motifs and symbols circulating in Europe and elsewhere. Carpets were made on horizontal or vertical looms by intertwining wool threads. The preparatory steps for weaving were the selection and manual processing of textile fibers, followed by warping and woofing, the basis of the subsequent woven fabric. Between 1850 and 1950, hemp was used as warp, later to be replaced by carded cotton (with carded yarn). The chromatic quality was first provided by vegetal pigments; after 1900, chemical dyes replaced the natural ones, determining a diversification in the chromatic range of decorative motives. In the weaving process on horizontal looms, both hands were used to place the woof, whilst the legs stepped on the paddles that separated the warp groups, thus allowing one to let in the shuttle with the

woofing threads. With vertical looms, the wool threads are placed by hand amidst the yarns of the warp, "beaten" with "combs," or "forks." Essential for the Romanian traditional ornamenting systems (18th – 19th centuries) are the techniques of motif picking. The decorative motifs are frequently picked "by fingers" and they come out in the weaving process, differentiating between colours and modelling the composition. The so-called "alesul cu speteaza" / crossbeam picking technique was found in the Olt country and Southern Wallachia; Moldavia would rather have "alesul în chilim" / kilim technique; Banat and Dobrudja seemed to prefer "alesul printre fire" / picking through the threads and "alesul peste fire" / picking over the threads with rods.

The group work on the processing of weaving threads (corvee) and the carpet craftsmanship as such are community-binding activities, gradually defining the experiential exchange in the production of traditional motifs and the emergence of new artistic patterns. The fact that carpets actually made girls' dowry motivated the weavers in choosing the best techniques for designing ornamental motifs, so as to be admired by the community during the wedding. Through a slow process of refinement and creative combination of motifs, the compositions of carpets have gradually changed, so as to meet the cultural and taste requirements of each generation. In temporal terms, the geometric motifs are the oldest.

According to their age, they were connected with water, earth, clouds, stars. Irrespective of the picking technique – tight picking, karamani (in "holes," with "cuts") – these motifs harness the repertory of geometrical figures: combinations of simple, broken, curved lines, associated with triangles, squares, rectangles, and diamonds. The motifs are ordered in either open or framed compositions, thus resulting a symmetrical, repetitive effect and chromatic rhythm. The main motif used to give the carpet name: with crawfish, with hammers, with wheels, with cases, with ram's horns, with waves, with the big flower etc. Vegetal-floral motifs, stylized in accordance with regional techniques, illustrate the special universe of the Romanian village. Under different names, field and forest flowers, also such garden plants and flowers as clover, basil, rose, peony, lily-of-the-valley, tulip, daffodil, and the like come harmoniously, often in clusters, in the overall design. There is an extremely varied regional range of stylization methods and techniques used in rendering symbolical motifs – the tree of life and the fir tree. Among the very stylized zoomorphic motifs, the horse – always with the rider –, was one of the most frequent carpet motifs in Maramureş, Moldavia and the Olt country in the 19th century. Birds conveniently complete the ornamental repertory of Romanian carpets, as they are integrated, in their symbolical value, into complex compositions. The human silhouettes – feminine or masculine, or simply their physiognomy – are stylized down to abstractions, emphasizing the artistic canons of the Paleolithic and the Neolithic periods. The carpets and the woven wall hangings from Moldavia, Muntenia, Transylvania, and Oltenia provide the most expressive anthropomorphic representations.

An important role in the perpetuation and the development of ornamental repertoires of carpets was held by monastery workshops (Agapia, Văratec, Hurezi, Vorona) and manufacturing city workshops (Târgu Jiu, Craiova – specialized in educating kiliman women weavers –, Câmpulung Muscel, Argeş county and Pietroşița, Dâmbovița county). In early 20th century, the Royal House of Romania founded royal carpet workshops, which promoted the traditional wall-carpets as representative weavings, not only in rural areas. The most valuable items made in these workshops were promoted as symbols of national identity in world exhibitions in Europe and America.

Practitioners:

The craft of carpet weaving has been practised to the present days in peasants' households as a domestic activity running in the family, from one generation to another. In times past, girls used to "take over the loom" early, starting with simple weavings, having their mothers or grandmothers by their side. Each girl had to weave her own scoarțe / carpets, as part of her dowry. Weaving had the value of initiation, and those girls who did not acquire the skill had little chance to get married.

From the second half of the 19th century to 1980, in certain villages, specialized women weavers started rounding up their incomes by selling carpets in fairs. Today, in villages such as Botiza and Bârsana (Maramureş), Tudora (Botoşani), Pipirig (Neamţ), Ostroveni (Dolj), most of the women

perform by hand, in their households, all the operations required for weaving, from the selection and processing of wool fibers, to their dyeing with natural pigments.

Particularly gifted people, suppliers of the knowledge and experience accumulated throughout many generations, are distinguished carriers, such being the remarkable cases of: Adela Petre, nothing less than a living human treasure from Buzău, Antoneta Nadu from Bechet (Dolj), Varvara and Maria Todici (Nemteanca Handicraftsmen Association, Târgu Neamț – Neamț), Floarea and Mihai Maxim from Tudora (Botoșani), Maria and Ioana Hodor, Maria Știopei, Iuliana Frânc from Bârsana (Maramureș), Parasca and Anghelina Sidău, Ana and Maria Trifoi from Botiza (Maramureș).

Besides this category of craftsmen, carpet weaving is also performed in craft centres and family associations, as well as in specialized workshops near orthodox nunneries.

Age range:

The learning of simple operations begins at a tender age (9 to 10 years old), but the weavers acquire a certain reputation throughout adulthood (25 to 90 years old).

Gender:

Weaving, as well as the preliminary operations, address particularly women, as one of the domestic activities emphasizing woman's role within the traditional family. Women are also predominant in workshops.

Socio-professional category:

housewives, specialized weavers, craftswomen, teachers, professionals.

Nationality: Romanian

Current state of the element:

Although carpet weaving was a domestic craft transmitted in the family environment, with the development of the educational system, the process of professional learning was no longer confined to the family, but it developed through school and nonformal/vocational education. One could find villages specialized in the weaving of certain kinds of carpets, and also extremely gifted people, traditional craftsmen involved in transmitting traditional techniques. Besides the traditional forms of mutual help, there are now family associations and NGOs concerned with the transmission of the craft, also contributing to the long-term development of settlements through professional reconversion. In recent years, in many of the rural communities there have been founded collections and museum-houses which, besides collecting representative regional items, perform demonstrative activities and acts of initiation in the craftsmanship.

Safeguarding/protective measures:

1. Legal framework:

The Romanian Ministry of Culture will follow the application of heritage and institutional applicable legislation: Law no. 410/2005 concerning the acceptance of the Convention for safeguarding the intangible cultural heritage; the Order of the Minister of Culture and National Heritage no. 2491/2009 for the approval of the Regulation granting the title of Living Human Treasure; Law no. 1/2005 regarding the cooperative's organization and functioning; the Craft Act of 2007; Order no. 545/2014 concerning the modification of the Procedure of implementing the multiannual Programme for the support of arts and crafts, approved through the Order of the Minister authorized for small and medium-sized enterprises, business environment and tourism no. 169/2013, as well as the Sectoral

Strategy in the field of culture and national heritage 2014 – 2020.

2. Institutional contribution:

In recent decades, cultural heritage institutions – ethnographic museums and cultural centres – have organized activities with the purpose of promoting the craft of carpet weaving and especially their support and, where needed, their revitalization.

Mention should be made, in this connection, of:

The annual creative camp *Vara pe uliță / Village summer* organized by Dimitrie Gusti National Village Museum in Bucharest, the Interactive School organized by the Department of Ethnography of the Museum of Oltenia and the International competition of craftschildren organized by the Astra National Museum Complex; through such manifestations, foundations are laid, on a permanent basis, for weaving workshops for children with the participation of craftsmen from well-established regions.

Moreover, researchers and curators have permanently been concerned with updating the documentary-ethnographic information regarding weaving, and with capitalizing the museum heritage. Their results took shape in the publication of studies in annals and specialized journals, in syntheses and catalogues much to the interest of specialists, and the people willing to actually become involved in the perpetuation of the craft (craftsmen, trainers, teachers from the vocational education system).

In the two universities that have BA and MA programs in ethnology – the University of Bucharest and the North University of Baia Mare – the university curriculum contains courses in traditional arts and crafts, also other traditional activities. At the National Arts University of Bucharest, the Faculty of Decorative Arts and Design (Textile Arts and Design departments), students get advice in the acquisition of traditional weaving techniques; they can also get acquainted with the graphical-decorative characteristics of ornamental compositions. By way of practice, students participate in field research oriented towards a direct knowledge of traditional methods, as well as in events organized by choice museums, where they get to meet the most gifted carpet craftswomen, so as to watch closely their techniques and specific style.

3. Contributions of nongovernmental organizations:

Besides the traditional forms of carpet making through the contribution of family and friends, there are now family associations and NGOs concerned with transmitting the craft. They contribute to the long-term development of settlements through professional reconversion, and the discovery of alternative sources of income through the capitalization of women's local skills in the art of weaving.

Based on a rich experience materialized in their knowledge of traditional techniques and the ornamental characteristics of the carpets, the traditional craftsmen joining together in associations contribute to the preservation and the socio-cultural contribution of the craft, leading to a sustainable development of rural settlements. Examples of good practices as far as cultural heritage preservation and management are concerned are: Australis Prod SRL directed by Antoneta Nadu from Bechet (Dolj) – <http://www.artalasat.ro/> and Nemteanca Handicraftsmen Association from Târgu Neamț, directed by Tincuța Ciubotariu – <http://www.nemteanca.com/index.php/en/>.

4. Contribution of communities and individuals:

In present day Romania heritage carrier communities have launched initiatives concerning the revitalization of carpet weaving, and have participated in the completion of nomination list. In carpet weaving centres there is a systematic interest in recovering the motifs and old techniques of the craftsmanship, so as to be made use of in the new weavings.

At a community level, carpet craftsmanship is promoted by many representatives specialized in various activities: shepherds, wire processors in technical installations, dyers, weavers, teachers, cultural managers and agrotouristic networks. Women weavers assimilate and transmit traditional artistic patterns to beneficiaries at home and abroad through participations in exhibitions and national

or international fairs, through the organization of public workshops, also by catering for public and private beneficiaries. Through ornamental motif and decoration, carpets preserve and activate social memory, connecting generations of craftsmen. The Romanian citizens living abroad use them to give a personalized identity to their environment.

5. Safeguarding/protective measures include:

- the continuation of technique inventory activities and data collection under various forms (archive, documentary);
- the control of the craft's preservation and transmission through: research in old centres (active and semiactive), selection and declaration of living human treasures;
- offering scientific consulting for the promotion of weaving techniques;
- the development, in specialized museums, of certain cultural projects meant to support the process of transmission and capitalization (exhibitions with a theme, fairs and demonstrative activities);
- a more intense contribution of research institutions to sustaining the element's viability by: reconsidering, re-evaluating and promoting craft centres and creators, giving them every assistance to participate in promotional activities, and get involved in organizing cultural – from local up to national and international – events;
- the production of informational materials, in printed and digital formats;
- the creation of a webpage focusing on carpet weaving;
- the support provided to the network of village museum collections through a dynamic owners/creators/specialists dialogue;
- the production of leaflets promoting the weavers and the centres, serving as reference points for the current application.

Data collection, community involvement and consent:

In preparing the nomination, there were brought together specialists and experts from Dimitrie Gusti National Village Museum (Bucharest), the National Museum of the Romanian Peasant (Bucharest), the Museum of Ethnography (Botoşani), the Museum of Oltenia, Casa Băniei Department of Ethnography (Craiova), the North University Centre (Baia Mare), the University of Bucharest, the Metropolitan Church of Moldavia and Bukovina (Iaşi), the Romanian Ministry of Culture. Teams of specialists were involved in capitalizing on the field research and in recording audio-visual and photographic materials from craftsmen, with a view to detailing traditional techniques and emphasizing compositional-ornamental, as well as chromatic, regional characteristics.

In making the documentary attached to the UNESCO file, Constantin Brăiloiu Institute of Ethnography and Folklore has provided audio documents from its own archives, while the actual DVD production was performed by the Video Art Studio, subordinated to the Ministry of Culture.

The National Heritage Institute/Department for the Preservation and Promotion of Traditional Culture has posted on its site the page representing the inventory of traditional carpet weaving techniques.

Community representatives and individual value carriers have supported the nomination, allowing for the recording, and the field research of the element. They have provided the experts with materials and auxiliary documents, necessary for preparing the nomination (photographs, video recordings,

weaving collections). Public authorities and creators approved of the nomination of the element, and official agreements were signed for the traditional techniques of carpet production.

Observations:

Carpet weaving has been one of the most expressive artistic crafts practised in a traditional manner; given their practical, aesthetic, and symbolical value, they have played an important role in social communication, in the affirmation and promotion of cultural identity. Their inscription on the Representative List of the Intangible Cultural Heritage of Humanity will contribute to the preservation, transmission and acknowledgement, on a national and international scale, of one of the oldest Romanian artistic crafts. The communities will be encouraged to ensure the continuity of the element, reconsidering their status as identity mark through the transmission of knowledge and skills from generation to generation.

The traditional wall-carpet craftsmanship in Romania and the Republic of Moldova applies for the inscription on the UNESCO Representative List of the Intangible Cultural Heritage of Humanity for November 2016, in a transfrontier file: Romania – the Republic of Moldova.

Completed:

Dr. Narcisa Alexandra Știucă, Associate Professor, Department of Cultural Studies, Faculty of Letters, University of Bucharest.

Dr. Doina Ișfănoni, ethnologist, Dimitrie Gusti National Village Museum, Bucharest.

English translation:

Prof. dr. Sorin Pîrvu, Alexandru Ioan Cuza University

Date: 16 March 2015.